

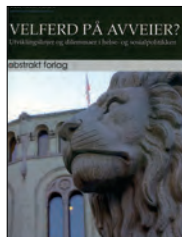


■ ANMELDELSER

■ *Leif Arne Heløe*

Velferd på avveier?

Utviklingslinjer og dilemmaer i helse- og sosialpolitikken



Dilemmaer og problemer i norsk helse- og sosialpolitikk er fortsatt med oss til tross for mange fagre politisk løfter og omorganiseringer. Det går knapt

en dag uten at forskjellige aktører tar opp helse- og sosialpolitiske spørsmål i media, f.eks. ikke mindre enn syv i Aftenpostens morgenutgave 3. mars 2011. Slik er *Velferd på avveier?* av interesse og relevans for store deler av befolkningen som pasient/klient, pårørende, ansatte i berørte sektorer, for organisasjoner, politiske partier og myndigheter på ulike nivåer.

Målgruppen for *Velferd på avveier?* er studenter og andre som arbeider med helse- og sosialfaglige saker eller helseøkonomi, samt folk med interesse for velferdspolitiske spørsmål. Forfatteren antar at studenter i helse- og sosialfag vil kunne ha nytte av store deler av innholdet som fag-/lærebok, men minst like viktig: som en kilde til politisk debatt.

Når Heløe drøfter velferdspolitiske spørsmål, er det med bakgrunn som fagperson, politiker og byråkrat. Gjennomgangstema er dilemmaene som velferdsstaten har stått, og står over for. Av tema kan nevnes velferdsstatens historie, hvordan organisere, administrere, finansiere velferdstjenester, hvordan prioritere helsefremmende/sykdomsforebyggende tiltak i forhold til behandling av sykdom, mellom grupper med ulike behov og forutsetninger, mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten, mellom offentlige og private løsninger, mellom rettigheter og plikter, mellom mulige løsninger på problemene, om aktører som har påvirket utviklingen og mye mer. Kort oppsummert: hvilke problemer kan og bør individet selv, familien eller

frivillige organisasjoner løse, og hvilke velferdsoppgaver er det mest hensiktsmessig at fellesskapet tar seg av? Mens andre bøker og utredninger om helse- og sosialpolitikk i beste fall nevner tannhelse og tannhelsetjenester, gir Heløe odontologiske spørsmål en naturlig plass i helheten, f.eks. valget mellom offentlig skoletannpleie og generell trygderefusjon for tannbehandling for ca. hundre år siden og dagens diskusjon om «tennene tilbake til kroppen», underforstått trygderefusjon for tannbehandling på lik linje med medisinsk behandling.

I tillegg til 20 kapitler, består *Velferd på avveier?* av fyldig forord og innholdsfortegnelse, mange faktaruter (149), fotnoter (128) samt litteraturliste. Selv om hvert kapittel i innholdsfortegnelsen har mange undertitler, savnes et stikkordsregister. Uten stikkordsregister blir det vanskelig for studenter å finne frem til definisjoner og enkelttema.

Velferd på avveier? er generelt vel-skrivet. Den gir utmerket oversikt over et kontroversielt, omfattende og komplisert sakskompleks. Det kunne lett blitt tørt, men eksempler, anekdoter fra det politiske liv og humoristiske innslag gjør stoffet lettere tilgjengelig. Imidlertid overrasker det når Lov om folketannrøkt (1949), tannhelsetjenesteloven 1983 og tall for 2005 for skolehelsetjenesten i 2005 omtales i kapitlet om Folkehelsearbeidet før annen verdenskrig. Av andre glipp kan nevnes at The National Health Service Act ble vedtatt i 1946, men iverksatt i England først i juli 1948; at tannhelsetjenesteloven kom i 1983 ikke i 1982; at det er lenge siden folketrygden støttet tannhelseundersøkelse av gravide, og at det ser ut som om Fugelli (2008) står bak begrepet medikalisering men Ivan Illich brukte uttrykket allerede i 1975.

Selv etter mer enn hundre års helse- og sosialpolitisk lovgivning og tiltak for å sikre borgernes velferd, finnes det altså utfordrende problemer og hull i sikkerhetsnettet. Samtidig krever velferdsordningene store personell- og økonomiske ressurser, ikke bare i nåtid, men også i fremtiden. Heløe antar at

det er lite trolig at samfunnet vil kunne utdanne og lønne profesjonelt personell i tilstrekkelig antall til å opprettholde omsorgstilbudene på dagens nivå. Derfor foreslår han en kommisjon som får i oppdrag å fremme forslag til hvordan velferdssamfunnet kan fornyes og utvides, og i verdikonservativ ånd foreslås sterkere satsning på frivillig innsats og på sivilsamfunnet for øvrig. Men tatt i betraktning antallet utredninger, meldinger om og revisjoner av helse- og sosiallovgivningen samt omorganiseringer av tjenestene, er det ikke nødvendigvis på politisk og administrativt nivå behovene for revurderinger er størst.

Jeg hadde stor nytte og glede av å lese *Velferd på avveier?* og kan på det varmeste anbefale den til alle som vil vite mer om utviklingen av den norske velferdsstaten og dens utfordringer.

Ola Haugejorden

Oslo: Abstrakt forlag AS; 2010. 293 sider. : ISBN 978-82-7935-300-3.

Oppdatert, lettlest og nyttig om ungdom, livsstil og helsefremmende arbeid

■ *Knut-Inge Klepp og Leif Edvard Aarø, redaktører:*

Ungdom, livsstil og helsefremmende arbeid



Dette er en fullstendig revisjon av en tidligere utgave, som første gang ble utgitt i 1991. Boken er basert på en rekke forskningsrapporter og artikler som

oppgis oversiktlig etter hvert kapittel. Denne utgavens redaktører har henholdsvis Helsedirektoratet (Klepp) og Folkehelseinstituttet (Aarø) som sine hovedarbeidsgivere, men det presiseres at boken først og fremst er en del av deres universitetstilknytning og ikke nødvendigvis representerer deres arbeidsgiveres synspunkter.